

RGD. 61-24/12/IW

Gdańsk, 11 grudnia 2012 r.

DECYZJA NR RGD - 32/2012

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. nr 50 poz. 331 ze zm.) oraz § 2 pkt 4 i § 5 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887),

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko przedsiębiorcy: Fundacja Edukacji i Wspierania Rodziny Brama z siedzibą w Pruszczu Gdańskim:

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wobec uprawdopodobnienia w toku postępowania stosowania przez przedsiębiorcę: Fundacja Edukacji i Wspierania Rodziny Brama z siedzibą w Pruszczu Gdańskim praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ww. ustawy, polegających na stosowaniu we wzorcach umów zatytułowanych:

- Regulamin Świadczeń Pieniężnych związanych ze świadczeniem usług edukacyjnych w Katolickich Szkołach Niepublicznych im. Jana Pawła II w Pruszczu Gdańskim ,
- Umowa o świadczenie usług edukacyjnych

postanowień o następującej treści:

1.

- Obowiązani są informowani o zmianie wysokości wynagrodzenia poprzez ogłoszenie zamieszczone na stronie internetowej szkoły oraz tablicy informacyjnej w szkole bądź w inny sposób wskazany przez Fundację (§ 2 ust. 3 Regulaminu Świadczeń Pieniężnych),*
- Wpisowe nie podlega zwrotowi, chyba że z przyczyn obiektywnych w tym w szczególności, na skutek wypadku, choroby, lub innych zdarzeń losowych uczeń nie podjął nauki w szkole (§ 3 ust. 2 Regulaminu Świadczeń Pieniężnych),*
- W przypadku rozwiązania przez Szkołę umowy o świadczenie usług edukacyjnych bez wypowiedzenia z przyczyn leżących po stronie Obowiązanego Obowiązany jest zobowiązany do zapłaty na rzecz Fundacji odszkodowania wynoszącego równowartość wynagrodzenia należnego za każdy pełny miesiąc pozostały do końca miesiąca sierpnia następującego po za-*

kończeniu danego roku szkolnego. Odszkodowanie jest płatne w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy (§ 7 ust. 2 Regulaminu Świadczeń Pieniężnych),

- d) Zlecającym przysługuje prawo rozwiązania umowy na koniec semestru szkolnego za wypowiedzeniem dokonanym w formie pisemnej, z zachowaniem przynajmniej trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (§ 10 ust. 2 Umowy o świadczenie usług edukacyjnych),
- e) Szkoła może rozwiązać umowę ze skutkiem na koniec roku szkolnego, gdy liczebność oddziału szkolnego spadnie w ciągu roku poniżej 10 uczniów bądź w sytuacjach uniemożliwiających dalsze świadczenie usług edukacyjnych (§ 10 ust. 3 Umowy o świadczenie usług edukacyjnych),
- f) Szkoła może rozwiązać umowę bez wypowiedzenia w sytuacjach uzasadniających skreślenie Ucznia z listy uczniów bądź w sytuacjach określonych w Regulaminie świadczeń pieniężnych (§ 10 ust. 4 Umowy o świadczenie usług edukacyjnych),

wpisanych do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.), co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

2.

- a) Zaniechanie terminowego uiszczania czesnego stanowi podstawę do zapłaty przez Obowiązanego odsetek w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych (§ 6 ust. 2 lit. a) Regulaminu Świadczeń Pieniężnych),

niezgodnego z art. 359 § 2¹⁻² ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.), co może stanowić naruszenie z art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

oraz po przyjęciu zobowiązania ww. przedsiębiorcy do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez zmianę treści ww. postanowień w nowych wzorcach umów, **nakłada się na** przedsiębiorcę: Fundacja Edukacji i Wspierania Rodziny Brama z siedzibą w Pruszczu Gdańskim **obowiązek wykonania tego zobowiązania** poprzez:

- 3. wprowadzenie do obrotu z konsumentami – w terminie dwóch tygodni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji - nowych wzorców umów, w których kwestionowane w punkcie I.1 lit. b) i c) jej sentencji postanowienia nie występują, zaś postanowienia kwestionowane w punkcie I.1 lit. a), d) - f), oraz punkcie I.2 sentencji decyzji zostaną zmodyfikowane w sposób wskazany w piśmie przedsiębiorcy z dnia 16 października 2012 r.,
- 4. wystąpienie do kontrahentów będących konsumentami - w terminie sześciu tygodni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji - z informacją o możliwości zmiany ww. postanowień w wykonywanych umowach o świadczenie usług edukacyjnych, poprzez przekazanie im propozycji dokonania zmian treści tych umów w sposób zaproponowany w piśmie przedsiębiorcy z dnia 16 października 2012 r.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **nakłada się na** przedsiębiorcę: Fundacja Edukacji i Wspierania Rodziny Brama z siedzibą w Pruszczu Gdańskim obowiązek przekazania, w terminie trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, informacji o stopniu realizacji zobowiązań nałożonych w punkcie I decyzji, tj.:

1. kopii nowo opracowanych wzorców umów zatytułowanych: *Umowa o świadczenie usług edukacyjnych* i Regulamin Świadczeń Pieniężnych związanych ze świadczeniem usług edukacyjnych w Katolickich Szkołach Niepublicznych im. Jana Pawła II w Pruszczu Gdańskim,
2. kopii dwóch kolejnych umów zawartych w oparciu o zmienione wzorce umów o świadczenie usług edukacyjnych, o ile takie umowy zostaną zawarte,
3. dowodów przekazania konsumentom propozycji zmiany umów wykonywanych, będących w obrocie konsumenckim, a zawierających kwestionowane postanowienia,
4. liczby konsumentów, którym nie przekazano propozycji zmiany umów wykonywanych, zawierających kwestionowane postanowienia, ze wskazaniem przyczyn takiego stanu.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej: *Prezesem UOKiK* lub *Prezesem Urzędu*, przeprowadził postępowanie wyjaśniające pod sygnaturą sprawy: RGD. 405/21/12/IW, mające na celu wstępne ustalenie, czy postanowienia stosowanych przez Fundację Edukacji i Wspierania Rodziny „BRAMA” – Katolickie Szkoły Niepubliczne im. Jana Pawła II z siedzibą w Pruszczu Gdańskim, wzorców umów i innych dokumentów, dotyczących świadczenia usług edukacyjnych, nie naruszają chronionych prawem interesów konsumentów w sposób uzasadniający podjęcie działań określonych w ww. ustawie.

W toku przeprowadzonego postępowania Prezes Urzędu ustalił, iż w oferowanych klientom (konsumentom) przez Fundację Edukacji i Wspierania Rodziny „BRAMA” z siedzibą w Pruszczu Gdańskim, zwaną dalej: *Fundacją*, wzorcach umów zatytułowanych: *Umowa o świadczenie usług edukacyjnych* i Regulamin Świadczeń Pieniężnych związanych ze świadczeniem usług edukacyjnych w Katolickich Szkołach Niepublicznych im. Jana Pawła II w Pruszczu Gdańskim znajdują się postanowienia, których treści można uznać za tożsame z postanowieniami wzorców, które zostały wpisane do Rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, zwanego dalej: *Rejestrem*, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.), zwanej dalej: *K.p.c.*, oraz za niezgodne z art. 359 § 2¹⁻² ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.) zwanej dalej: *k.c.*

W związku z tym, w dniu 26 września 2012 r. wszczęto z urzędu (k. 1-3) postępowanie w sprawie stosowania przez Fundację praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcach umów zatytułowanych:

- Regulamin Świadczeń Pieniężnych związanych ze świadczeniem usług edukacyjnych w Katolickich Szkołach Niepublicznych im. Jana Pawła II w Pruszczu Gdańskim ,
- Umowa o świadczenie usług edukacyjnych

postanowień o następującej treści:

1.

- Obowiązani są informowani o zmianie wysokości wynagrodzenia poprzez ogłoszenie zamieszczone na stronie internetowej szkoły oraz tablicy informacyjnej w szkole bądź w inny sposób wskazany przez Fundację (§ 2 ust. 3 Regulaminu Świadczeń Pieniężnych),*
- Wpisowe nie podlega zwrotowi, chyba że z przyczyn obiektywnych w tym w szczególności, na skutek wypadku, choroby, lub innych zdarzeń losowych uczniów nie podjął nauki w szkole (§ 3 ust. 2 Regulaminu Świadczeń Pieniężnych),*
- W przypadku rozwiązania przez Szkołę umowy o świadczenie usług edukacyjnych bez wypowiedzenia z przyczyn leżących po stronie Obowiązanego Obowiązany jest zobowiązany do zapłaty na rzecz Fundacji odszkodowania wynoszącego równowartość wynagrodzenia należnego za każdy pełny miesiąc pozostały do końca miesiąca sierpnia następującego po zakończeniu danego roku szkolnego. Odszkodowanie jest płatne w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy (§ 7 ust. 2 Regulaminu Świadczeń Pieniężnych),*
- Zlecającym przysługuje prawo rozwiązania umowy na koniec semestru szkolnego za wypowiedzeniem dokonany w formie pisemnej, z zachowaniem przynajmniej trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (§ 10 ust. 2 Umowy o świadczenie usług edukacyjnych),*
- Szkoła może rozwiązać umowę ze skutkiem na koniec roku szkolnego, gdy liczebność oddziału szkolnego spadnie w ciągu roku poniżej 10 uczniów bądź w sytuacjach uniemożliwiających dalsze świadczenie usług edukacyjnych (§ 10 ust. 3 Umowy o świadczenie usług edukacyjnych),*
- Szkoła może rozwiązać umowę bez wypowiedzenia w sytuacjach uzasadniających skreślenie Ucznia z listy uczniów bądź w sytuacjach określonych w Regulaminie świadczeń pieniężnych (§ 10 ust. 4 Umowy o świadczenie usług edukacyjnych),*

uznanych za postanowienia niedozwolone i wpisanych do rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ K.p.c., co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.), zwanej dalej: *ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów.*

2.

- Zaniechanie terminowego uiszczania czesnego stanowi podstawę do zapłaty przez Obowiązanego odsetek w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych (§ 6 ust. 2 lit. a) Regulaminu Świadczeń Pieniężnych),*

co może zostać uznane za niezgodne z art. 359 § 2¹-2³ k.c. i stanowić naruszenie z art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W poczet dowodów w postępowaniu w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, sygn. RGD. 61/24/12/IW, zaliczono dowody uzyskane w postępowaniu wyjaśniającym prowadzonym pod sygnaturą RGD. 405/21/12/IW (k. 6 - 77).

W piśmie z dnia 16 października 2012 r., stanowiącym odpowiedź na otrzymane zawiadomienie o wszczęciu postępowania, Fundacja poinformowała, że: (...) Zarząd Fundacji zamierza dokonać zmiany Regulaminu Świadczeń Pieniężnych związanych ze świadczeniem usług edukacyjnych w Katolickich Szkołach Niepublicznych im. Jana Pawła II w Pruszczu Gdańskim oraz przygotować nowy wzór Umowy o świadczenie usług edukacyjnych i wprowadzić zmiany do obowiązujących umów – aneks zmieniający zapisy, o których mowa w punktach I 4-6) zawiadomienia (k. 78 – 81). Fundacja zaproponowała wprowadzenie następujących zmian w miejsce zapisów wskazanych w zawiadomieniu:

I.

1. postanowienie o treści: *Obowiązani są informowani o zmianie wysokości wynagrodzenia poprzez ogłoszenie zamieszczone na stronie internetowej szkoły oraz tablicy informacyjnej w szkole bądź w inny sposób wskazany przez Fundację otrzyma brzmienie: Obowiązani są informowani o zmianie wysokości wynagrodzenia poprzez przesłanie pisemnej informacji na adres korespondencyjny Rodziców Ucznia bądź poprzez wręczenie pisemnej informacji bezpośrednio jednemu z rodziców przynajmniej na trzy miesiące przed planowaną zmianą wysokości czesnego (§ 2 ust. 3 Regulaminu Świadczeń Pieniężnych),*
2. postanowienie o treści: *Wpisowe nie podlega zwrotowi, chyba że z przyczyn obiektywnych w tym w szczególności, na skutek wypadku, choroby, lub innych zdarzeń losowych uczniów nie podjął nauki w szkole zostanie z Regulaminu usunięte (§ 3 ust. 2 Regulaminu Świadczeń Pieniężnych),*
3. postanowienie o treści: *W przypadku rozwiązania przez Szkołę umowy o świadczenie usług edukacyjnych bez wypowiedzenia z przyczyn leżących po stronie Obowiązanego Obowiązany jest zobowiązany do zapłaty na rzecz Fundacji odszkodowania wynoszącego równowartość wynagrodzenia należnego za każdy pełny miesiąc pozostały do końca miesiąca sierpnia następującego po zakończeniu danego roku szkolnego. Odszkodowanie jest płatne w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy zostanie z Regulaminu usunięte (§ 7 ust. 2 Regulaminu Świadczeń Pieniężnych),*
4. *Zlecającym przysługuje prawo rozwiązania umowy na koniec semestru szkolnego za wypowiedzeniem dokonany w formie pisemnej, z zachowaniem przynajmniej trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia otrzyma brzmienie: Zlecającym przysługuje prawo rozwiązania umowy za wypowiedzeniem dokonany w formie pisemnej, z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (§ 10 ust. 2 Umowy o świadczenie usług edukacyjnych),*
5. *Szkoła może rozwiązać umowę ze skutkiem na koniec roku szkolnego, gdy liczebność oddziału szkolnego spadnie w ciągu roku poniżej 10 uczniów bądź*

w sytuacjach uniemożliwiających dalsze świadczenie usług edukacyjnych otrzyma brzmienie: *Szkole przysługuje prawo rozwiązania umowy za wypowiedzeniem dokonany w formie pisemnej, z zachowaniem przynajmniej trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, w sytuacji gdy liczebność grupy oddziału szkolnego spadnie w ciągu roku poniżej 10 uczniów, przy czym rozwiązanie umowy w takim przypadku nie może nastąpić wcześniej niż na koniec roku szkolnego (§ 10 ust. 3 Umowy o świadczenie usług edukacyjnych),*

6. *Szkoła może rozwiązać umowę bez wypowiedzenia w sytuacjach uzasadniających skreślenie Ucznia z listy uczniów bądź w sytuacjach określonych w Regulaminie świadczeń pieniężnych otrzyma brzmienie: Szkoła może rozwiązać umowę bez wypowiedzenia w sytuacjach skreślenia Ucznia z listy uczniów, przy czym jeżeli Zlecający dopuszcza się zwłoki z zapłatą wynagrodzenia rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia może nastąpić wyłącznie, gdy Zlecający dopuszcza się zwłoki z zapłatą wynagrodzenia w wysokości równoważności dwóch miesięcznych rat, a Szkoła uprzedziła Zlecającego na piśmie o zamiarze wypowiedzenia Umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia, udzielając dodatkowego 14 – dniowego terminu do zapłaty zaległych opłat (§ 10 ust. 4 Umowy o świadczenie usług edukacyjnych).*

II.

1. *Zaniechanie terminowego uiszczania czesnego stanowi podstawę do zapłaty przez Obowiązanego odsetek w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych otrzyma brzmienie: Zaniechanie terminowego uiszczania czesnego stanowi podstawę do: a) zapłaty przez Obowiązanego odsetek ustawowych (§ 6 ust. 2 lit. a) Regulaminu Świadczeń Pieniężnych).*

W piśmie z dnia 22 października 2012 r. przedsiębiorca wniósł o wydanie decyzji w trybie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz poinformował, że (...) *Zarząd Fundacji zobowiązuje się wprowadzić zadeklarowane zmiany do Regulaminu Świadczeń Pieniężnych oraz dokonać zmiany wzorca Umowy o świadczenie usług edukacyjnych najpóźniej w terminie jednego miesiąca od dnia otrzymania decyzji nakładającej obowiązek wprowadzenia zmian. W związku z wprowadzeniem proponowanych zmian konieczna będzie zmiana obowiązujących już umów, które zarząd zobowiązuje się zmienić w terminie 2 miesięcy od dnia otrzymania decyzji w drodze aneksów do umów (k. 82).*

PREZES URZĘDU USTALIŁ, CO NASTĘPUJE:

Fundacja Edukacji i Wspierania Rodziny „BRAMA” wpisana jest do Rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji i publicznych zakładów opieki zdrowotnej pod nr 0000164555 (k. 7- 10). Zgodnie z KRS Fundacja może prowadzić odpłatną działalność statutową polegającą m.in. na świadczeniu usług edukacyjnych.

Świadcząc odpłatnie usługi edukacyjne Fundacja w obrocie z konsumentami stosuje m.in.: wzorce umowne zatytułowane: Regulamin Świadczeń Pieniężnych związanych ze świadczeniem usług edukacyjnych Katolickich Szkołach Niepublicznych im. Jana

Pawła II w Pruszczu Gdańskim (k. 11- 12) i Umowa o świadczenie usług edukacyjnych (k. 13 – 17).

PREZES URZĘDU ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE.

Dla rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów niezbędne jest uprzednie ustalenie, czy na skutek działań przedsiębiorcy zagrożony został interes publicznoprawny, bowiem bez spełnienia tego warunku Prezes Urzędu nie jest upoważniony do realizacji zasadniczego celu ustawy, którym, zgodnie z jej art. 1 ust. 1, jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Warunkiem koniecznym do zastosowania tej ustawy jest, aby działanie przedsiębiorcy – któremu zarzucono naruszenie jej przepisów – stanowiło potencjalne zagrożenie interesu publicznego, nie zaś jednostki lub grupy. W ocenie Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem działania Fundacji nie były ograniczone do określonych odbiorców lub ich grupy. Dotyczyły wszystkich aktualnych i potencjalnych klientów Fundacji zainteresowanych korzystaniem ze świadczonych przez nią usług edukacyjnych.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Z kolei art. 28 ust. 1 wspomnianej ustawy przewiduje, że, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione, że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca zobowiąże się do podjęcia określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom Prezes Urzędu może, w drodze decyzji nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Stosownie do art. 24 ust. 2 ww. ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności:

- 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone,
- 2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji,
- 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.

Art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje natomiast, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

Odpowiednio do art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i art. 22¹ Kodeksu cywilnego za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej nie związanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Uznanie określonego działania przedsiębiorcy za niezgodne z zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wymaga wykazania, że spełnione zostały kumulatywnie następujące przesłanki:

- oceniane zachowanie jest podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności,
- praktyka godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

STATUS PRZEDSIĘBIORCY

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 z późn. zm.) wynika, że przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, która we własnym imieniu wykonuje działalność gospodarczą.

W przedmiotowej sprawie strona postępowania posiada status przedsiębiorcy, gdyż jest osobą prawną, prowadzącą działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji i publicznych zakładów opieki zdrowotnej, a więc jest to podmiot prawa wyodrębniony organizacyjnie i majątkowo, prowadzący we własnym imieniu działalność gospodarczą. Działania Fundacji mogą podlegać zatem kontroli dokonywanej w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

UPRAWDOPODOBNIENIE BEZPRAWNOŚCI DZIAŁAŃ

Pojęcie bezprawności nie jest pojęciem prawnie zdefiniowanym. Należy zatem przyjąć, zgodnie z jego literalnym brzmieniem, że „działanie bezprawne” to zachowanie sprzeczne z nakazem lub zakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych oraz z zasadami współżycia społecznego. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, tj. niezależnym od wystąpienia szkody czy też zamiaru po stronie przedsiębiorcy dopuszczającego się działań bezprawnych.

Jak wyżej wskazano, Prezes UOKiK zakwestionował stosowanie przez przedsiębiorców wzorców umownych zawierających niedozwolone klauzule.

Art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Zgodnie z pkt 1 tego przepisu za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone.

Wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej (art. 479³⁶ – 479⁴⁵ k.p.c.), której dokonuje się niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej: *SOKiK*, i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Przepis art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyro-

ku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., prowadzonego przez Prezesa UOKiK. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w ww. Rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do Rejestru oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż (...) *stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)*. W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że (...) *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.o.k.ik. obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przedstawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...)*. Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a u.o.k.ik. znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...).

Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do Rejestru i klauzuli z nią porównywanej i stąd niedozwolone będą także takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do Rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

Powyższe oznacza, że stosowanie w obrocie z konsumentami postanowień, które zostały wpisane do rejestru jest działaniem bezprawnym.

W ocenie Prezesa Urzędu kwestionowane w prowadzonym postępowaniu postanowienia stosowanych przez Fundację wzorców umownych zatytułowanych:

- Regulamin Świadczeń Pieniężnych związanych ze świadczeniem usług edukacyjnych w Katolickich Szkołach Niepublicznych im. Jana Pawła II w Pruszczu Gdańskim,
- Umowa o świadczenie usług edukacyjnych

można uznać za tożsame z postanowieniami uznanymi za niedozwolone prawomocnymi wyrokami SOKiK, wpisanymi do Rejestru oraz za niezgodne z art. 359 § 2¹⁻² k.c., co może stanowić naruszenie z art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Odnosząc się do sformułowań przywołanych w punkcie **I.1 – 2** sentencji decyzji należy wskazać, iż:

Ad I.1

Użyte we wzorcach umów postanowienie o treści:

a) *Obowiązani są informowani o zmianie wysokości wynagrodzenia poprzez ogłoszenie zamieszczone na stronie internetowej szkoły oraz tablicy informacyjnej w szkole bądź w inny sposób wskazany przez Fundację*

może być uznane za tożsame z klauzulami wpisanymi do Rejestru pod pozycją **1287**: *Zarządzenia o których mowa w § 1 ust.2 o treści – nauka w Uczelni jest odpłatna, szczegółowe regulacje dotyczące opłat określają zarządzenia Kanclerza WSDG – podaje się do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie na tablicach ogłoszeniowych Uczelni (wyrok SOKiK z dnia 9 maja 2006r. – sygn. akt XVII Amc 120/05) oraz pod pozycją **1191**: *Wysokość czesnego i innych opłat określana jest odrębnym zarządzeniem podawanym do publicznej wiadomości na głównej tablicy ogłoszeń, najpóźniej miesiąc przed rozpoczęciem semestru, jak również jest publikowana na stronie internetowej: www.cek.pl (wyrok SOKiK z dnia 1 marca 2007 r. – sygn. akt XVII Amc 12/06). W uzasadnieniu ww. wyroku z dnia 9 maja 2006 r. Sąd uznał, że: *Umowy zawierane między szkołą i studentami mają charakter umów konsumenckich i nie są zawierane w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego, tym samym koniecznym warunkiem jest doręczenie wzorca umownego konsumentowi, a podawanie do wiadomości publicznej informacji o wysokości opłat poprzez wywieszenie ogłoszenia nie czyni zadość temu obowiązkowi. Tym samym zapis ten należy uznać za sprzeczny zarówno z art. 384 § 1 k.c. w zw. art. 384¹ k.c., ale także z art. 385¹ § 1 k.c. jako godzący w dobre obyczaje (rzetelne traktowanie konsumenta, szacunek, zaufanie stron) i rażąco naruszający interesy konsumenta (np. niedoinformowanie, uciążliwość ustaleń). Natomiast w uzasadnieniu wyroku z dnia 1 marca 2007 r. SOKiK stwierdził: *Podanie informacji o wysokości czesnego do wiadomości publicznej np. poprzez wywieszenie stosownego ogłoszenia w siedzibie Szkoły czy też opublikowanie jej na stronie internetowej, nie stanowi wypełnienie obowiązku doręczenia konsumentowi wzorca. Obowiązek doręczenia dotyczy zarówno pierwotnego, jak i każdego kolejnego wzorca, poprzez który szkoła wprowadza zmianę do treści istniejącego już stosunku prawnego (art. 384¹ K.c.)****

b) *Wpisowe nie podlega zwrotowi, chyba że z przyczyn obiektywnych w tym w szczególności, na skutek wypadku, choroby, lub innych zdarzeń losowych uczniów nie podjął nauki w szkole*

może być uznane za tożsame z klauzulami wpisanymi do Rejestru pod pozycją **1297**: *Opłaty w postaci wpisowego oraz czesne nie podlegają zwrotowi* (wyrok SOKiK z dnia 3 kwietnia 2006 r. – sygn. akt XVII AmC 19/05) oraz pod pozycją **2366**: *Przy zapisie dziecka do przedszkola pobierana jest jednorazowa bezzwrotna opłata w wysokości 400 zł. – wpisowe* (wyrok SOKiK z dnia 19 stycznia 2011 r. – sygn. akt XVII AmC 149/10).

W wydanych orzeczeniach Sąd uznał, że przywołane postanowienia należy uznać za sprzeczne z dyspozycją art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 385³ pkt 12 i 13 k.c. zgodnie z którymi w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności: wyłączają obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczony zapłaty za świadczenie niespełnione w całości lub w części, jeżeli konsument zrezygnuje z umowy lub jej wykonania, a także, gdy przewidują utratę prawa żądania zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie kontrahenta, gdy strony wypowiedają umowę, rozwiązują lub odstępują od niej. Konsument – jako

„słabsza” strona umowy - nie może ponosić jednostronnie ujemnych konsekwencji w przypadku rezygnacji z kontynuowania określonego stosunku prawnego (odstąpienia od umowy) w szczególności, gdy strona nie spełniła świadczenia wzajemnego. Ponadto przywołane klauzule nie przewidują zwrotu wpisowego w sytuacji, gdy przyczyna odstąpienia leży po stronie przedsiębiorcy. W przypadku odstąpienia od umowy, rozliczenie z konsumentem powinno nastąpić według zasady wyrażonej w art.494 k.c.

- c) *W przypadku rozwiązania przez Szkołę umowy o świadczenie usług edukacyjnych bez wypowiedzenia z przyczyn leżących po stronie Obowiązanego Obowiązany jest zobowiązany do zapłaty na rzecz Fundacji odszkodowania wynoszącego równowartość wynagrodzenia należnego za każdy pełny miesiąc pozostały do końca miesiąca sierpnia następującego po zakończeniu danego roku szkolnego. Odszkodowanie jest płatne w terminie 14 dni od dnia rozwiązania umowy*

może być również uznane za tożsame z klauzulą wpisaną do Rejestru pod pozycją **1344** o treści: *Pisemna rezygnacja złożona w innych terminach niż wymienione wyżej (par. 5 pkt 1) nakłada obowiązek zapłaty kary umownej. Wysokość kary jest uzależniona od okresu uczęszczania do szkoły i wynosi: a) 3/4 opłaty rocznej w przypadku rezygnacji w 3 pierwszych miesiącach nauczania, b) 1/2 opłaty rocznej w przypadku rezygnacji między 3 a 6 miesiącem nauczania, c) 1/4 opłaty rocznej w przypadku rezygnacji po 6 miesiącach nauczania (wyrok SOKiK z dnia 22 stycznia 2007 r.- sygn. akt XVII AmC 13/06). W uzasadnieniu wyroku Sąd stwierdził, że postanowienie to (...) pozbawia konsumenta, korzystającego z usług, prowadzonej przez pozwanych szkoły językowej, możliwości rezygnacji z dalszej nauki z jednoczesnym brakiem obowiązku zapłaty wynagrodzenia za okres nauki z którego zrezygnował. (...) w zakwestionowanej klauzuli pozwani mają zastrzeżone, iż w każdym przypadku rezygnacji przez słuchacza z kursu, pozwani otrzymają kwotę zbliżoną do tej, jaką by otrzymali, gdyby słuchacz kontynuował naukę do końca roku szkolnego. Zdaniem Sądu, nie zostało wykazane, że w przypadku odstąpienia od umowy przez konsumenta w trakcie trwania kursu, po stronie pozwanych występuje uszczerbek majątkowy proporcjonalny do wysokości zastrzeżonego odstępnego. Niezależnie zaś od powyższego obowiązek zapłaty odstępnego dotyczy wyłącznie konsumenta, co narusza przepis art. 385³ pkt 16 k.c.*

Postanowienie to nakłada na konsumenta – w przypadku rozwiązania przez Fundację umowy o świadczenie usług edukacyjnych bez wypowiedzenia z przyczyn leżących po stronie konsumenta – obowiązek uiszczenia na jej rzecz odszkodowania wynoszącego równowartość wynagrodzenia należnego za każdy pełny miesiąc pozostały do końca miesiąca sierpnia następującego po zakończeniu danego roku szkolnego. Z treści tego postanowienia wynika, że konsument jest zobowiązany w wyżej opisanej sytuacji uiszczyć na rzecz Fundacji odszkodowanie w wysokości całorocznego wynagrodzenia. Tak określona kara umowna może być nadmiernie wygórowana. Umowa daje wyłącznie Fundacji możliwość rozwiązania umowy bez wypowiedzenia, nie przewiduje ona takich uprawnień po stronie konsumenta w przypadku, gdy przyczyny jej rozwiązania będą leżały po stronie Fundacji.

- d) *Zlecającym przysługuje prawo rozwiązania umowy na koniec semestru szkolnego za wypowiedzeniem dokonany w formie pisemnej, z zachowaniem przynajmniej trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia*

może być uznane za tożsame z klauzulami wpisanymi do Rejestru pod pozycją **759**: *Student ma prawo do rozwiązania umowy z końcem danego semestru tj. z dniem 28 lutego w semestrze zimowym i z dniem 30 września w semestrze letnim (...)* (wyrok SOKiK z dnia 6 kwietnia 2006 r. – sygn. akt XVII Amc 48/05), pod pozycją **757**: *Student ma prawo rozwiązać umowę z końcem danego semestru tj. z dniem 28 lutego w semestrze zimowym i z dniem 30 września w semestrze letnim, przy czym oświadczenie takie powinno być złożone w formie pisemnej, w sekretariacie Uczelni, jeden miesiąc przed końcem każdego semestru* (wyrok SOKiK z dnia 21 kwietnia 2006 r. – sygn. akt XVII Amc 49/05) oraz pod pozycją **647**: *Z zastrzeżeniem § 4 ust. 2 i 3 Student ma prawo do rozwiązania umowy z końcem danego semestru tj. z dniem 28 lutego w semestrze zimowym, i z dniem 30 września w semestrze letnim (...)*, (wyrok SOKiK z dnia 28 września 2005 r. – sygn. akt XVII Amc 18/05).

Sąd uznał powyższe postanowienia za niedozwolone klauzule umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. W uzasadnieniu wyroku z dnia 28 września 2005 r. Sąd stwierdził, że umowa łącząca studenta i szkołę ma charakter umowy zlecenia uregulowanej w kodeksie cywilnym art. 734- 751. Postanowienie, zgodnie z którym student ma prawo rozwiązać umowę z końcem semestru ogranicza prawo studenta do rozwiązania umowy ze szkołą z ważnych powodów, co winno być możliwe w każdym czasie. *Art. 746 przewiduje możliwość wypowiedzenia umowy zlecenia z ważnych powodów i z tym związane konsekwencje /§ 1/ oraz bez ważnego powodu co wiąże się z odpowiedzialnością odszkodowawczą przyjmującego zlecenie /§ 2/. W/w postanowienie może prowadzić do uzyskania przez pozwaną zysku czerpanego z nieuzasadnionego naliczania studentowi czesnego za brak świadczenia ze swojej strony. W ocenie Sądu: Powyższy zapis narusza dobre obyczaje jak i rzetelność i uczciwość kupiecką i rażąco narusza interesy konsumenta/studenta, który jest zmuszony do poniesienia dodatkowych kosztów w postaci naliczania i czesnego za semestr nauki, z której nie korzysta, w sytuacji, gdy z ważnych powodów wypowiedział umowę z pozwaną niezgodnie z warunkami określonymi w tym zapisie.*

- e) *Szkoła może rozwiązać umowę ze skutkiem na koniec roku szkolnego, gdy liczebność oddziału szkolnego spadnie w ciągu roku poniżej 10 uczniów bądź w sytuacjach uniemożliwiających dalsze świadczenie usług edukacyjnych*

może być uznane za tożsame z klauzulą wpisaną do Rejestru pod pozycją **1091**: *Szkoła zastrzega sobie prawo zmiany dni i godzin prowadzenia zajęć, połączenia grup lub zmiany oferty w przypadku, gdy liczebność grupy wynosi mniej niż 50% stanu maksymalnego* (wyrok SOKiK z dnia 15 lutego 2006 r. – sygn. akt XVII Amc 35/05). W ocenie Sądu postanowienie to (...) *narusza przepis art. 385¹ § 1 kc oraz art. 385³ pkt 10, 19 i 22 kc przyznając spółce dowolność w kształtowaniu stosunków umownych, przyznając spółce prawo do zmiany dni i prowadzenie zajęć z powodu zmniejszenia ilości uczestników biorących udział w zajęciach.* Postanowienie stosowane przez Fundację daje jej podobne, a nawet szersze uprawnienia, umożliwiające jej - w sytuacji gdy liczebność oddziału szkolnego spadnie w ciągu roku poniżej 10

uczniów, bądź w sytuacjach uniemożliwiających dalsze świadczenie usług edukacyjnych – rozwiązanie umowy ze skutkiem na koniec roku szkolnego bez ponoszenia wobec konsumentów jakiegokolwiek odpowiedzialności. Takie ukształtowanie praw i obowiązków stron jest niesymetryczne, gdyż umowa zwalniając Fundację z odpowiedzialności odszkodowawczej w sytuacji rozwiązania przez nią umowy z ww. przyczyn, w § 10 ust. 5 przewiduje, że w przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy zlecający (konsument) jest zobowiązany do zapłaty odszkodowania na zasadach określonych w umowie i w Regulaminie świadczeń pieniężnych.

f) *Szkoła może rozwiązać umowę bez wypowiedzenia w sytuacjach uzasadniających skreślenie Ucznia z listy uczniów bądź w sytuacjach określonych w Regulaminie świadczeń pieniężnych*

może być uznane za tożsame z wpisanymi do Rejestru pod pozycją **726** o treści: *Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów* (wyrok SOKiK z dnia 27 lutego 2006r. - sygn. akt XVII Amc 105/04), pod pozycją **754** o treści: *Nieopłacenie zajęć w przedstawionych wyżej terminach powoduje skreślenie z listy studentów bez zwrotu wpłaconej wcześniej kwoty* (wyrokiem SOKiK z dnia 27 marca 2006r. - sygn. akt XVII Amc 40/05), a także pod pozycją **956**: *Bezskuteczny upływ terminu uiszczenia raty czesnego uznaje się za wyrażenie woli rezygnacji ze studiów, jeżeli zaległa rata nie została uiszczona w ciągu czternastu dni od dnia upływu terminu uiszczenia. Rezygnacja wywołuje skutek piętnastego dnia po upływie terminu uiszczenia raty* (wyrok SOKiK z dnia 24 sierpnia 2006r. – sygn. akt XVII Amc 115/05).

Sąd uznawał, że postanowienie zakładające, iż brak spłaty raty za studia w określonym terminie traktowane jako rezygnacja ze studiów, jest sprzeczne z art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 385³ pkt 9 k.c. W ocenie Sądu jest to nadmiernie rygorystyczne postanowienie uprawniające pozwanych do zastosowania wobec konsumenta dotkliwej sankcji - za nieuiszczenie opłaty w terminie – w postaci skreślenia z listy studentów, wbrew konieczności wcześniejszego wezwania do zapłaty. Założenie, iż brak opłaty uznaje się za wyrażenie woli rezygnacji ze studiów oznacza przyznanie szkole uprawnienia do dokonywania wiążącej interpretacji umowy, poprzez przyjęcie, iż każde zaniechanie studenta w dokonaniu opłaty jest równoznaczne z wolą rezygnacji ze studiów. W przypadku wyżej cytowanych postanowień wzorców umowy, uznanych za niedozwolone, przedsiębiorca przewidział sytuację, w których umowa zostaje rozwiązana ze skutkiem natychmiastowym bez obowiązku wcześniejszego wezwania konsumenta.

Mając na uwadze, że umowa o świadczeniu usług przez szkołę jest kontraktem wzajemnym, dokonanie w/w czynności bez uprzedniego wezwania konsumenta do spełnienia świadczenia jest sprzeczne z art. 491 k.c., który stanowi, że jeżeli jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania z zagrożeniem, że w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Przedmiotowe twierdzenie zostało potwierdzone wielokrotnie przez Sąd w powyżej przytoczonych orzeczeniach.

Wzorzec umowy stosowany przez Fundację nie wskazuje, w jakich sytuacjach uczeń może być skreślony z listy uczniów i w jakich sytuacjach Fundacja jest uprawniona do rozwiązania umowy bez wypowiedzenia. Tak więc należy uznać, że do takich sytuacji

zaliczane jest również opóźnienie w opłaceniu lub nieuiszczenie należnych opłat. W takich sytuacjach zastosowanie powinien mieć art. 491 k.c. Ponadto umowa daje Fundacji możliwość rozwiązania umowy bez wypowiedzenia w sytuacjach uzasadniających skreślenie Ucznia z listy uczniów bądź w sytuacjach określonych w Regulaminie świadczeń pieniężnych, nie przewidując takich samych uprawnień po stronie konsumenta w sytuacji, gdy to Fundacja nie dotrzyma warunków umowy. Takie ukształtowanie praw i obowiązków stron jest niesymetryczne.

Tak więc przywołane zapisy mogą zostać uznane za tożsame z wpisanymi do Rejestru.

Ad I.2

Użyte we wzorcach umów postanowienie o treści:

- a) *Zaniechanie terminowego uiszczenia czesnego stanowi podstawę do zapłaty przez Obowiązane odsetek w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych*

może być uznane za niezgodne z art. 359 § 2¹-2³ k.c., gdyż zgodnie z tym przepisem maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne). Jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne. Postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych, także w razie dokonania wyboru prawa obcego. Aktualnie stopa lombardowa wynosi 6,25%, a odsetki ustawowe 13%. Tak więc ich dwukrotność przewyższa odsetki maksymalne.

NARUSZENIE ZBIOROWYCH INTERESÓW KONSUMENTÓW

Ostatnią przesłanką, jaką należy rozpatrzyć w niniejszej sprawie jest wykazanie, iż kwestionowane zachowania przedsiębiorcy godzą w interesy konsumentów oraz, że zagrożone są zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiuje pojęcia *zbiorowego interesu konsumentów*. Należy jednak przyjąć, że interesem, który podlega ochronie na podstawie art. 24 ustawy jest interes prawny, rozumiany jako określone potrzeby konsumenta uznane przez ustawodawcę za godne ochrony. Działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków. Nie jest zbiorowym interesem suma indywidualnych interesów konsumentów.

W wyroku z dnia 10 kwietnia 2008 r. (sygn. akt III SK 27/07) Sąd Najwyższy wskazał, iż wystarczające dla stwierdzenia, że ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów konsumentów powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów) wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium. W pojęciu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów mieści się działanie przedsiębiorcy, które jest skierowane do oznaczonych, ale dostatecznie licznych konsumentów, o ile przy tym łączy ich wspólna cecha rodzajowa. W ww. wyroku Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, iż sformułowanie: *nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma in-*

dywidualnych interesów konsumentów należy rozumieć w ten sposób, że liczba indywidualnych konsumentów, których interesy zostały naruszone nie decyduje o tym, czy dana praktyka narusza zbiorowe interesy konsumentów. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest bowiem takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy w taki sposób, iż potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy.

Zgodnie z powołanym wyrokiem Sądu Najwyższego przez interes zbiorowy należy rozumieć zatem interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów ma miejsce wówczas, gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, mających status konsumentów. Do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów konieczne jest, aby działanie przedsiębiorcy było skierowane nie do konkretnej osoby, lecz do grupy adresatów wyodrębnionych za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Działanie o takim charakterze jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa nie tylko w odniesieniu do konkretnych konsumentów, lecz wobec każdego z członków danej zbiorowości. Przy tym zaistnienie przesłanki naruszenia zbiorowego interesu konsumenta nie jest bezpośrednio uzależnione od liczby konsumentów, których interesy zostały rzeczywiście naruszone wskutek działań przedsiębiorcy. Istotne jest to, że przedmiotowe działanie może zagrozić, przynajmniej potencjalnie, interesom pewnego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.

W przedmiotowej sprawie zakwestionowane zachowania Fundacji dotyczą zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane są do szerokiego ich kręgu. Stosowane praktyki wymierzone są zatem we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez nią usług, z którymi zawarto – na podstawie wzorców, których niektóre postanowienia zakwestionowano we wszczęciu postępowania – umowy określające zasady świadczenia na ich rzecz usług edukacyjnych. Działania Fundacji mogą dotyczyć również jej potencjalnych i przyszłych kontrahentów. Zakwestionowane zachowania podejmowane są w sposób powtarzalny i powszechny, co wynika zresztą z samej natury Regulaminu i wzorca umowy o świadczenie usług edukacyjnych, jakimi Fundacja posługuje się. Regulamin i wzorzec umowy skierowane są do szerokiego kręgu odbiorców, co z założenia oznacza, iż działanie Fundacji jest ustalone, jednakowe i powtarzalne we wszystkich przypadkach, gdy ww. wzorce znajdują zastosowanie. Wskazuje to na naruszenie interesu publicznego, przez który należy rozumieć prawo wszystkich kontrahentów Fundacji (konsumentów) do korzystania z jej usług, którego to prawa mogą zostać pozbawieni wyłącznie na podstawie przepisów prawa.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, iż uprawdopodobniono, że kwestionowane zachowanie ww. przedsiębiorcy mogło stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W związku z powyższym orzeczono jak w **punkcie I** sentencji niniejszej decyzji.

ZOBOWIĄZANIE PRZEDSIĘBIORCY

W toku przeprowadzonego postępowania Fundacja, korzystając z uprawnień wynikających z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przedstawiła zobowiązanie do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom interesów konsumentów i wyeliminowanie z Regulaminu i wzorca umowy o świadczenie usług edukacyjnych wszelkich zapisów mogących stanowić naruszenie interesów konsumentów. Fundacja przedstawiła propozycje zmiany treści kwestionowanych postanowień ww. dokumentów i umów wykonywanych.

Zdaniem Prezesa UOKiK, działania objęte złożonym przez Fundację zobowiązaniem zmierzają do zapobieżenia stosowania zarzucanego jej naruszenia art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W związku z powyższym Prezes Urzędu postanowił skorzystać z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i nałożyć na Fundację obowiązek wykonania złożonego przez nią w toku postępowania zobowiązania uznając, iż skoro przedsiębiorca przejawiał inicjatywę mającą na celu eliminację działań powodujących naruszenie prawa, celowa i uzasadniona jest akceptacja jego propozycji.

Mając na uwadze uprawnienia Prezesa UOKiK wynikające z art. 28 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nałożono na Fundację obowiązek wykonania przyjętego zobowiązania poprzez:

- wprowadzenie do obrotu z konsumentami – w terminie dwóch tygodni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji - nowych wzorców umów, w których kwestionowane w punkcie I.1 lit. b) i c) jej sentencji postanowienia nie występują, zaś postanowienia kwestionowane w punkcie I.1 lit. a), d) - f), oraz punkcie I.2 sentencji decyzji zostaną zmodyfikowane w sposób wskazany w piśmie przedsiębiorcy z dnia 16 października 2012 r.,
- wystąpienie do kontrahentów będących konsumentami - w terminie sześciu tygodni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji - z informacją o możliwości zmiany ww. postanowień w wykonywanych umowach o świadczenie usług edukacyjnych, poprzez przekazanie im propozycji dokonania zmian treści tych umów w sposób zaproponowany w piśmie przedsiębiorcy z dnia 16 października 2012 r.,

Terminy wykonania podjętych zobowiązań uznać należy za uzasadnione i adekwatne do zakresu działalności prowadzonej przez Fundację, a także uwzględniające propozycje przedsiębiorcy złożone w tym zakresie.

W tej sytuacji Prezes Urzędu postanowił jak w **punkcie I** sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w decyzji, o jakiej mowa w ust. 1, Prezes UOKiK nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

Fundacja zobowiązana została do złożenia, w terminie trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, informacji o stopniu realizacji zobowiązań określonych w punkcie I decyzji, a polegających na przekazaniu następujących dokumentów i informacji:

1. kopii nowo opracowanych wzorców umów zatytułowanych: *Umowa o świadczenie usług edukacyjnych* i Regulamin Świadczeń Pieniężnych związanych ze świadczeniem usług edukacyjnych w Katolickich Szkołach Niepublicznych im. Jana Pawła II w Pruszczu Gdańskim,
2. kopii dwóch kolejnych umów zawartych w oparciu o zmienione wzorce umów o świadczenie usług edukacyjnych, o ile takie umowy zostaną zawarte,
3. dowodów przekazania konsumentom propozycji zmiany umów wykonywanych, będących w obrocie konsumenckim, a zawierających kwestionowane postanowienia,
4. liczby konsumentów, którym nie przekazano propozycji zmiany umów wykonywanych, zawierających kwestionowane postanowienia, ze wskazaniem przyczyn takiego stanu.

Prezes UOKiK uznał, że określony wyżej termin na przekazanie informacji o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania jest wystarczający ze względu na zakres prowadzonej przez Fundację działalności edukacyjnej.

W związku z tym orzeczono jak w **punkcie II** sentencji niniejszej decyzji.

POUCZENIE:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 1 i 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Otrzymuje:

Fundacja Edukacji i Wspierania Rodziny BRAMA

ul. Wojska Polskiego 8

83 – 000 Pruszcz Gdański